

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/40/2015
Identifikačné číslo spisu:	7208227089
Dátum vydania rozhodnutia:	15.12.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7208227089.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a JUDr. Mariána Sluka, PhD., v spore žalobcov 1/ D. O., bývajúceho v U., 2/ I. O. bývajúcej v U., oboch zastúpených advokátom JUDr. Michalom Treščákom ml., so sídlom v Košiciach, Thurzova 6, proti žalovaným 1/ I. Y., bývajúcemu v U., t. č. H., zastúpenému advokátom JUDr. Matúšom Hríbom, so sídlom v Bardejove, Na hradbách 5, 2/ D. Y., bývajúcemu v U., t.č. H., o zaplatenie 38 244,41 €, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 15 C 75/2010, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. apríla 2012 sp.zn. 2 Co 276/2011, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 19. apríla 2012 sp.zn. 2 Co 276/2011 a rozsudok Okresného súdu Košice II z 30. júna 2011 č.k. 15 C 75/2010-260 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. júna 2011, č.k. 15 C 75/2010-260 uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ sumu 23 235,74 € s úrokom z omeškania vo výške 8,5% ročne od 18. novembra 2007 do zaplatenia, do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V časti úroku z omeškania vo výške 8,5% ročne zo sumy 23 235,74 € za obdobie od 16. novembra 2007 do 17. novembra 2007 žalobu zamietol a v prevyšujúcej časti nárok žalobcov vylúčil na samostatné konanie, v ktorom rozhodne aj o trovách tohto konania. Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalovaný 1/ v časti, ktorej súd prvej inštancie žalobe vyhovel.

2. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 19. apríla 2012 sp.zn. 2 Co 276/2011 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.), keď sa v celom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením, pričom reagoval na jednotlivé odvolacie námietky žalovaného 1/. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal všetky možné opatrenia na zistenie pobytu žalovaných 1/ a 2/, a preto, pokiaľ sa mu to napriek všetkej snahe nepodarilo, správne ustanovil žalovaným opatrovníka a konal s ním, pričom od momentu kedy sa žalovaný 1/ prihlásil na súde prvej inštancie so

žiadosťou študovať spis, už súd prvej inštancie konal so žalovaným 1/, avšak stalo sa tak až v čase po vyhlásení rozsudku.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ dovolanie, v ktorom namietal, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) tým, že v konaní nemohol uplatniť svoje procesné práva, pretože nebol súdom prvej inštancie predvolaný na pojednávania konané v dňoch 29. júna 2011 a 30. júna 2011, pričom v čase doručovania súdnych zásielok (vrátane predvolania na pojednávanie) sa zdržiaval na adrese H.. Uviedol, že so súdom komunikoval prostredníctvom JUDr. D. V., ktorého zastupovanie súd v konaní nepripustil, čo bolo s ohľadom na dlhodobý pobyt žalovaného 1/ v cudzine zásahom do možnosti doručovania písomností žalovanému 1/ prostredníctvom splnomocneného zástupcu, ako aj že JUDr. D. V. mal byť zo strany súdu vyťažovaný za účelom zistenia pobytu žalovaného, čím mu mohlo byť zabezpečené riadne doručovanie písomností. Namietal, že v dôsledku uvedeného postupu si zároveň nemohol uplatniť vzájomné nároky voči žalobcom 1/ a 2/.

4. Žalobcovia 1/ a 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie žalovaného 1/ ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ je dôvodné, v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a 2 a § 450 CSP).

6. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t.j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP (na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované), a procesnú prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle ustanovení § 236, § 237 ods. 1, § 238 O.s.p.

7. Za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy bolo dovolanie spôsobilé vyvolať sledovaný právny účinok pri vadach zmätočnosti (§ 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p.), i keď jeho prípustnosť z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nevyplývala (napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 151/2015, 3 Cdo 90/2011, 4 Cdo 588/2015, 5 Cdo 424/2015, 6 Cdo 26/2016, 7 Cdo 36/2016, 8 Cdo 27/2016).

8. Pokiaľ žalovaný 1/ tvrdí, že mu bolo odňaté právo konať pred súdom, robí tak opodstatnene.

9. Žalovaný 1/ namietal vadu konania v zmysle § 237 ods.1 písm. f/ O.s.p., ktorú videl v tom, že nebol súdom prvej inštancie predvolaný na pojednávania konané v dňoch 29. júna 2011 a 30. júna 2011, keď sa v čase doručovania písomností zdržiaval na adrese H.. Zároveň namietal, že súd mu nedoručoval písomnosti a ani nezisťoval jeho adresu prostredníctvom JUDr. D. V..

10. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom išlo vtedy, ak súd v priebehu konania neumožnil účastníkovi vykonať práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Uvedená vada konania je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces.

11. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie doručil predvolanie na pojednávania konané v dňoch 29. júna 2011 a 30. júna 2011 ustanovenej opatrovníčke žalovaného 1/. Dovolací s poukazom na dovolacie námietky žalovaného 1/ skúmal procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal ustanoveniu opatrovníka súdom žalovanému 1/.

12. Podľa § 29 ods. 2 O.s.p. platilo, že pokiaľ neurobil iné opatrenia, mohol súd ustanoviť opatrovníka aj účastníkovi, ktorého pobyt nebol známy, ktorému sa nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine alebo ak bolo doručenie písomnosti v cudzine spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, ktorý bol postihnutý duševnou poruchou alebo ktorý nebol schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať. Citované ustanovenie upravovalo osobitný inštitút zastúpenia na základe rozhodnutia súdu. Podľa tohto ustanovenia mohol súd ustanoviť opatrovníka iba pre účely konania (ad hoc), ak zistil niektorý z dôvodov uvedených v § 29 ods. 2 O.s.p. Podstatou tejto právnej úpravy nebolo uľahčiť (zjednodušiť) súdu procesný postup, ale to, aby súdom ustanovený opatrovník hájil záujmy neprítomnej strany (viď tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 1 Cdo 26/2011). Neustanovenie opatrovníka v situácii, v ktorej mu ustanovený mal byť, ale rovnako aj ustanovenie opatrovníka vtedy, keď neboli preukázané dôvody pre jeho ustanovenie, má závažné procesnoprávne dôsledky z hľadiska ochrany procesných oprávnení strany civilného procesu. Judikatúra dospela k záveru, že súd má pred ustanovením opatrovníka žalovanému z dôvodu jeho neznámeho pobytu vyčerpať všetky možnosti zistenia, či jeho pobyt je skutočne neznámy (V 30/1974). Ustanoveniu opatrovníka podľa § 29 ods. 2 O.s.p., muselo predchádzať prešetrenie toho, či sú dané všetky podmienky pre takýto postup a či nie je namieste iné opatrenie (R 21/1971, R 66/1996).

13. V prejednávanej veci z hľadiska skutkového vychádzal odvolací súd z toho, že v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 15 C 75/2010 podmienky na ustanovenie opatrovníka žalovanému 1/ (ako strane sporu, ktorej pobyt nie je známy) podľa § 29 ods. 2 O.s.p. boli splnené a všetky okolnosti boli zistené vyčerpávajúcim spôsobom. V preskúmvanej veci však súd prvej inštancie uznesením z 3. februára 2011 č.k. 15 C 75/2010-214 ustanovil žalovanému 1/ opatrovníka v zmysle § 29 ods. 2 O.s.p. z dôvodu jeho neznámeho pobytu, napriek tomu, že v čase ustanovenia opatrovníka žalovanému 1/ súdom obsah spisu nedával podklad na jeho ustanovenie. Z obsahu spisu totiž vyplýva, že súd prvej inštancie prostredníctvom dopytu z 27. januára 2010 na Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Bruseli zistil, že žalovaní 1/ a 2/ sa zdržiavajú na adrese Z., a na ktorej v priebehu konania žalovaný 1/ preberal doručované písomnosti (doručenka pripojená k č.l. 171 spisu). Taktiež na pojednávaní konanom 10. septembra 2010 JUDr. D. V. uviedol, že sa podľa jeho vedomostí žalovaní zdržiavajú v zahraničí na súdu známej adrese, keď v ďalšom konaní na výzvu súdu inú adresu žalovaných neoznámil. Súdom prvej inštancie v priebehu ďalšieho konania (po zistení pobytu žalovaného 1/ v cudzine a úspešnom doručení mu písomnosti na danú adresu), až do ustanovenia opatrovníka súdom, žalovanému 1/ žiadne zásielky do zahraničia nedoručoval (pozn. dovolacieho súdu: odpoveď súdu na podanie žalovaného 1/ súd nesprávne adresoval žalovanému 2/), teda v spise sa nenachádzala žiadna súdu vrátená zásielka adresovaná žalovanému 1/, z ktorej by bolo možné vyvodzovať, že sa žalovaný 1/ na zistenej adrese v cudzine nezdržiaval. Napriek tejto skutočnosti súd pristúpil k šetreniu pobytu žalovaného 1/ v Slovenskej republike, avšak negatívne. Súdom prvej inštancie tak vyvodil v tom čase nesprávny záver o neznámom pobyte strany sporu, pretože mu v čase ustanovenia opatrovníka bola známa adresa žalovaného 1/ v cudzine.

14. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že hoci v ďalšom priebehu konania vyplynulo, že žalovaný 1/ sa na zistenej adrese v cudzine nezdržiaval, záver o neznámom pobyte žalovaného 1/ by bol predčasný, nakoľko súd nevykonal všetky možnosti zistenia, či jeho pobyt je skutočne neznámy (a to aj s ohľadom na súdom vykonané predchádzajúce šetrenie pobytu účastníka prostredníctvom Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Bruseli s pozitívnym výsledkom a vedomosťou o ďalšom konaní vedenom na súde prvej inštancie pod sp.zn. 12 C 165/2007, v ktorom bol žalovaný 1/ procesnou stranou, a z ktorého súd zistil, že sa žalovaní dlhodobo zdržiavajú v cudzine.). Ďalšou skutočnosťou, pre ktorú rozhodnutie nebolo možné považovať za správne, je, že žalovaný 1/ v podaní doručenom súdu 14. júla 2010 súd výslovne žiadal o doručovanie všetkých zásielok na adresu JUDr. D. V. a zároveň trval na tom, aby ho v konaní naďalej zastupoval (bez ohľadu na to, že súd prvej inštancie uznesením z 23. novembra 2009 č.k. 41 Ro 417/2008 nepripustil zastúpenie žalovaného 1/ splnomocneným zástupcom JUDr. D. V. v zmysle § 27 ods. 2 O.s.p.). Podľa obsahu podania žalovaného 1/ bolo možné tento prejav vôle žalovaného 1/ považovať za zvolenie si JUDr. D. V. ako zástupcu na doručovanie písomností (§ 49 ods. 2 O.s.p.).

15. Vzhľadom na to, že súd prvej inštancie ustanovil žalovanému 1/ opatrovníka, hoci súdu v čase jeho

ustanovenia bola známa adresa jeho pobytu v cudzine (pričom zároveň vykonané neúplne šetrenie súdu nemohlo byť podkladom o neznámom pobyte strany sporu), je namieste záver, že v danom prípade neboli splnené procesné predpoklady pre postup podľa § 29 ods. 2 O.s.p. Z týchto dôvodov postupom súdu prvej inštancie a nadväzujúcim postupom odvolacieho súdu, ktorý na túto nesprávnosť neprihliadal, keď považoval postup súdu prvej inštancie za správny, odňali súdy nižšej inštancie žalovanému 1/ možnosť pred súdom konať a zaťažili konanie vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

16. V okolnostiach preskúmvanej veci dospel dovolací súd k záveru, že postup súdov nižšej inštancie vykazuje znaky relevantné z hľadiska namietaj vady zmätočnosti (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Rešpektujúc právne účinky podaného dovolania, ktoré v konaní nastali, dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu i rozhodnutie súdu prvej inštancie v celosti (t.j. aj v súvisiacich výrokoch) a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, ods. 2 a § 450 CSP).

17. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.